

Sastamalan kaupungin varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

 päiväkoti

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Käsitteet.....	3
Ohje yksikkökohtaisiin täydennyksiin.....	4
Nykytilan arviointi	4
Suunnitelma tulevista toimista.....	4
Arvio toimenpiteiden vaikuttavuudesta	5
Lähteet:	5
Linkkivinkkejä:	5
Yksikön osuus	6
Tietoa yksiköstä	6
Nykytilan arviointi	6
Suunnitelma tulevista toimista.....	6
Arvio toimenpiteiden vaikuttavuudesta	6

Johdanto

Varhaiskasvatuksen toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jossa korostetaan lasten tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta toiminnan perustana. Jokainen lapsi tulee kohdata yksilöllisesti ja saman arvoisesti toisten kanssa. Varhaiskasvatuksessa ehkäistään syrjintää ja mahdollistetaan lapsille tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kasvuympäristö (OPH). Varhaiskasvatuksessa yhdenvertainen toiminta koskee myös huoltajien ja organisaation muiden toimijoiden kohtaamista. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä huoltajien kanssa lapsen kehityksen tukemiseksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi varhaiskasvatuksen toimintaan vaikuttavat useat lait kuten varhaiskasvatuslaki, yhdenvertaisuuslaki ja tasa-arvolaki (OPH). Näiden lisäksi muun muassa lastenoikeuksien sopimus ja ihmisoikeussopimus ohjaavat toimintaa (OPH).

Varhaiskasvatuksessa tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus korostuvat lasten osallisuudessa, vuorovaikutus- ja ohjaustilanteissa, huoltajien kohtaamisessa, materiaalivalinnoissa ja seksuaalisuuteen ja/tai sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemisessä ja poistamisessa (OPH).

Tämän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on kehittää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksen eri yksiköissä. Suunnitelmassa tulee pohtia yksikkötasoisesti sitä, miten lasten erilaiset ominaisuudet kuten sukupuoli, etninen tausta tai kieli vaikuttavat lapsen osallisuuteen varhaiskasvatuksessa (OPH). Suunnitelman pohjana toimii yhteinen käsitteellinen osuus, jonka jälkeen jokainen varhaiskasvatusyksikkö täydentää suunnitelmaan oman yksikön tilannekartoituksen, suunnitelman tehtävistä toimista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä arvion toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Suunnitelma päivitetään yksikkökohtaisesti vähintään kolmen vuoden välein (OPH). Perhepäivähoidon ja avoimen varhaiskasvatuksen osalta laaditaan yksi yhteinen suunnitelma (Tasa-arvolaki 101/2023 5 B §).

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma liitetään osaksi yksikön toimintavuosisuunnitelmaa.

Käsitteet

Tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten välistä tasa-arvoa (Sosiaali- ja terveysministeriö). Tasa-arvolain tarkoitus on estää sukupuoleen kohdistuvaa syrjintää (Sosiaali- ja terveysministeriö). Jokaisella ihmisellä tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet muun muassa osallisuuteen ja koulutukseen, sukupuolesta riippumatta. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan varhaiskasvatuksen rooli korostuu sukupuolen ilmaisun ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisyssä.

Yhdenvertaisuus käsittää laajemmin ihmisten välisien eroavaisuuksia. Yhdenvertaisuuslain määrittelemiin syrjinnän perusteisiin kuuluu seksuaalinen suuntautuminen, mielipide, terveydentila, vammaisuus, kieli, kansalaisuus, uskonto, alkuperä, ikä, perhesuhteet, ammattiyhdistystoiminta, poliittinen toiminta ja muu henkilöön liittyvä syy (OPH).

Syrjinnällä tarkoitetaan jonkin henkilön erilaista kohtaamista tilanteessa, jossa toisia on kohdeltu eri tavoin. Uhkailu, häirintä, vihapuhe, nimittely ja huono kohtelu ovat esimerkkejä syrjivästä käyttäytymisestä (THL). Syrjintä vaikuttaa vahvasti syrjityn hyvinvointiin ja itsetuntoon (THL).

Ohje yksikkökohtaisiin täydennyksiin

Tässä osiossa on ohjeet yksikkökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Yksikön suunnitelmaa täydennetään lopusta löytyvään ”Yksikön osuus” -pohjaan. Yksikkökohtaiset kirjaukset toimivat yhdessä tämän suunnitelman kanssa toimintayksikön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmana. ”Yksikön osuus” -pohjan voi kopioida ja täydentää useampaan kertaan, joten koko suunnitelmaa ei tarvitse tulostaa uudelleen suunnitelmaa päivittäessä, vaan uuden pohjan voi liittää vanhan jatkeeksi. Tällä tavoin yksikössä pystytään seuraamaan pitkäjänteisesti työtä, jota tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on tehty.

Nykytilan arviointi

Tämän otsikon alle kuvataan yksikkökohtainen nykytilanne tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmat on erotettava selkeästi toisistaan läpi koko suunnitelman. Tilannekatsauksessa huomioidaan niin henkilöstön, huoltajien kuin lastenkin näkemykset. Arvioinnissa on syytä huomioida ainakin vuorovaikutustilanteet lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa, materiaalit, oppimisympäristö ja toimintatavat. Nykytilan arvioinnissa tulee selostaa se, milloin ja millä tavoin selvitystyötä on tehty ja mitä selvityksestä käy ilmi.

Suunnitelma tulevista toimista

Taulukkoon kirjataan yksikkökohtaiset kehityskohteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi. Kehityskohteet valitaan aiemmin tehdyn nykytilan kartoituksen pohjalta. Työyhteisössä pohditaan kehityskohteeseen liittyvät tavoitteet ja sen vaatimat toimenpiteet sekä aikataulu, jolla toimenpiteitä lähdetään toteuttamaan. Suunnitelman seurannalle nimetään vastuuhenkilö, joka seuraa aktiivisesti toimenpiteiden toteuttamista, mutta ei ole yksin vastuussa tavoitteista. Koko työyhteisö sitoutuu noudattamaan suunnitelmaa ja toimimaan sen tavoitteiden mukaisesti. Kehityskohteita valittaessa on huomioitava, että niistä erottuu keskenään selkeästi se, mikä viittaa tasa-arvon edistämiseen ja mikä puolestaan yhdenvertaisuuden.

Arvioinnin tuloksia kirjataan, kun aikaa on kulunut suunnitelmassa määritelty aika. Suunnitelma tarkistetaan ja uusi kartoitus tilanteesta tehdään kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Kehityskohde	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu, vastuuhenkilö ja milloin arvioidaan	Arvioinnin tulokset

Arvio toimenpiteiden vaikuttavuudesta

Kirjataan tiivis selostus eri toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Arvio toimenpiteiden vaikuttavuudesta voidaan toteuttaa uuden tilannekartoituksen yhteydessä. Tilannekartoituksen ja arvioinnin perusteella asetetaan yksikössä uudet kehityskohteet, tavoitteet ja toimintatavat, joita arvioidaan vastaavalla tavalla sovitun ajankohdan jälkeen. Kehityskohteet voivat pysyä osittain samoina kuin aiemmin, tai ne voivat muuttua täysin.

Lähteet:

[Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 \(oph.fi\)](#)
[Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta... 101/2023 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](#)
[Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
[Yhdenvertaisuus ja syrjintä - THL](#)

Linkkivinkkejä:

- [Esimerkki täytetystä toiminnallisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta 1.pdf \(oph.fi\)](#)
- [Tasa-arvoinen kasvatus - Väestöliitto.fi \(vaestoliitto.fi\)](#)
- [Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [Tasa-arvoinen varhaiskasvatus](#)
- [Materiaalit, tilat ja lelut | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Yksikön osuus

Tietoa yksiköstä

Yksikkö:

Suunnitelman ajanjakso (toimintavuodet):

Nykytilan arviointi

Suunnitelma tulevista toimista

Kehityskohde	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu, vastuhenkilö ja milloin arvioidaan	Arvioinnin tulokset
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Arvio toimenpiteiden vaikuttavuudesta